

Tez Özetleri

Hazırlayan: Pervin ŞENOL, Gülçin TUNÇ

KENTSEL YENİLEMENİN DEĞİŞEN DİNAMİKLERİ: UZUNDERE (İZMİR) KENTSEL YENİLEME PROJESİ

EGERCİOĞLU, Yakup

Yüksek Lisans

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı

Şehir Tasarımı Programı

Tez Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Erkal SERİM

Eylül, 2001

Ekonomik, sosyal ve politik değişim süreci kentlerdeki yaşamı sürekli olarak etkilemektedir. Değişen kent dinamikleri içinde planlamanın da yeniden değerlendirilmesi ve gözden geçirilmesi ihtiyacı doğmuştur. Kentsel yenileme Birinci Dünya Savaşı'nın ardından kent planlarının güncesinde yer almaya başlamıştır. Fakat zaman içerisinde amaçları, organizasyon ve yönetim modelleri değişime uğramıştır. Günümüzde ise, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin büyüyen kentleri içinde kalan alanlar yeni mekansal dağılımlar sonucu bir yenileme süreci ile yüz yüze kalmaktadır. Bu durum kentsel yenilemeyi yerel yönetimlerin ve planlı alan en önemli problemlerinden birisi haline getirmektedir. Bu çalışmanın amacı kentsel yenileme projelerinin dinamiklerini araştırmak ve bunların bize yenileme politikaları, yerellik ve halk katılımı ilkeleri geliştirmek adına neler kazandırabileceğini araştırmaktır. Bunu gerçekleştirebilmek için dünyadan ve Türkiye'den pek çok farklı yenileme projeleri incelenmiştir. Tez araştırmasında kullanılan yöntemin, literatür ve internet araştırmalarından ve geçmiş deneyimlere temellendirilmiş yorumlamalardan oluştuğunu söylemek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Çevrelerde Değişim ve Dönüşüm Süreçleri, Kentsel Yenileme Politikaları, Katılım, Kamu-Özel Sektör Ortaklığı, Organizasyonlar (Geliştirme Kurumları).

YÜRÜNEBİLİR SOKAKLAR (KENTSEL TEORİ, YASAM, FORM ÇERÇEVESİNDE SOKAKLARIN GELİŞİMİ)

VELİBEYOĞLU, Koray

Yüksek Lisans

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı

Şehir Tasarımı Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Akın SÜEL

Temmuz, 1998

Bu çalışma şunları amaçlamaktadır: Kentsel sokakların ve sokak tasarımı yaklaşımlarının tarihsel gelişimini belirtmek; sokak tasarımı kavramlarını

ve yaya-dostu sokak tasarımı politikalarını genel bir çerçevede incelemek; trafik sakinleştirme metodlarının sokak yaşamının yeniden canlandırılmasında yeni ve etkili bir yöntem olduğunu göstermek ve Türk kentlerindeki sokakların yeniden yapılandırılmasında, trafik sakinleştirme yöntem ve politikalarını yeni bir sokak tasarımı seçeneği olarak sunmaktır.

Örnek çalışma İzmir'de yoğun kentleşmiş bir alanda trafik sakinleştirme tekniklerinin uygulamasına yoğunlaşmıştır. Pratik yaklaşım göstermiştir ki, eğer uzun vadeli yerel trafik geliştirme programları uygulanabilirse trafik sakinleştirme metodları Türk kentlerinde de etkin bir biçimde gerçekleştirilebilir. Bu programlar geniş bir çerçevede şu yaklaşımları içerebilir: yetişkin ve çocuklara trafik güvenliği eğitiminin verilmesi, şehir ve mahalle sokaklarının toplumun kullandığı mekanlar olduğu otomobil alanı olmadığının gösterilmesi, güvenli ve yaşanabilir çevreler için yeni kentsel tasarım yöntemlerinin uygulanması, trafik kanunlarının etkinliğinin artırılması ve trafik kanunlarında ve fonlarında sokak kullanıcılarının güvenliği ve erişimini sağlamak için yasal değişiklikler yapılması.

Diğer yandan, trafik sakinleştirme metodlarının ülke çapında yaygınlaştırılması için yerel yönetimler trafik sakinleştirme tasarım rehberleri hazırlamalı ve örnek projelerin uygulanmasını sağlamalıdır. Şüphesiz alan bazındaki trafik sakinleştirme şemalarının uygulanması kentlerimizde "yürünebilir sokaklar"ın yaratılmasında önemli bir role sahip olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Tarihte Sokaklar, Trafik Sakinleştirme Metodları, Paylaşımlı Sokak, Trafik Yönetimi

ENERJİ ETKİN KENTSEL TASARIM

PEKER, Zeynep

Yüksek Lisans

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı

Şehir Tasarımı Programı

Tez Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Erkal SERİM

Nisan, 1998

Tezin amaçları; kentsel enerji kullanımının neden olduğu problemleri tanımlamak; bu enerji tüketimini azaltmanın gerekliliğini göstermek; planlamanın ve kentsel tasarımın enerji etkinliği ve sakinliği sağlama üzerindeki önemini vurgulamak; "enerji etkin kentsel tasarım"ı tanımlamak; enerji etkin kentsel tasarım sürecini ve değişkenlerini bütüncül bir yaklaşımla ortaya koymak; bundan

sonra yapılacak olan çalışmalara kaynak olması için bu konuya ilişkin teorik bilgileri detaylı olarak sunmaktır.

Tezde verilen teorik bilgiler geniş, yoğun ve düzenli bir literatür taramasına dayanmaktadır. Diğer yandan, tezin içerdiği pratik yaklaşım, ki teorik bilgilerin İzmir örneği ile ilişkilendirilmesi üzerine oturtulmuştur, iklim, yapı ve çevre ve planlama ve gelişim süreçlerinin, İzmir'in enerji tüketim ve enerji sakinliği durumları üzerindeki etkilerini içermektedir.

İklim verileri ve İzmir'in kentsel gelişim dokusu şunu gösteriyor ki; enerji etkinliğini sağlamak için yapılacak bir çalışma hem ısıtma, hem de soğutmada tüketilen enerjinin azaltılmasını içermelidir. Isıtma veya soğutmanın önceliği alanın özelliklerine ve mikroklimaya göre değişir.

Enerji sakinliği ve enerji etkinliği kavramları planlama ve tasarım pratiğimizde henüz yer almamaktadır. Bu bir gerçek ki, enerji etkinliği ve sakinliği bütüncül bir planlama ve tasarım süreci ile sağlanmalıdır. Enerji etkinliği kavramı master planlarda yer almalı ve yapılanma koşulları enerji etkinliği sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Enerji Etkin Kentsel Tasarım, Enerji Sakinliği, Kentsel Enerji

OYUN ALANLARININ ÇOCUK GELİŞİMİNDEKİ ÖNEMİ VE OYUN ALANLARININ TASARIM KRİTERİ

KİPER, Nilgün

Yüksek Lisans

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı

Şehir Tasarımı Programı

Tez Danışmanı: Prof.Dr. Akın SÜEL

Ekim, 1999

Oyun çocuğun en temel ihtiyacıdır. Onun fiziksel, psikolojik ve sosyal gelişimi için önemlidir. Bugün özellikle 2-12 yaş grubu çocuklar kentsel çevrede dış mekanı oyunları için etkin biçimde kullanamamaktadırlar. Bu sorunun teknolojinin gelişimine, yaşam biçiminin değişimine, sosyal ve fiziksel çevreye bağlı nedenleri vardır. Modern kentsel yapının sunduğu oyun alanları da onların ihtiyacına cevap verememektedir.

Çocuğun dış mekandaki aktivitelerin kısıtlanması, özellikle sosyal gelişimlerinde problemlere neden olmakta, iç mekanda yaşamaya zorlanan çocuk modern dünyanın tüketici, paylaşımdan, sosyal dayanışmadan ve üretkenlikten uzak bireyleri olarak yetişmektedirler.

Çalışmanın temel amacı; çocuğun gelişimi ve mekânla kuracağı ilişki dikkate alınarak, okul öncesi ve okul çağı çocukların ev girişinden çocuk oyun alanlarına kadar uzanan oyun yerlerinin tariflenmesi ve mevcut ve gelişme konut bölgelerinde oyun alanlarının etkin kullanımını sağlayacak tasarım kriterlerinin geliştirilmesidir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Oyun Alanı, Dış Mekan, Sokak, Oyun Alanları-Tasarım Kriterleri

ÖZELLEŞTİRME KAPSAMINDA KAMU ARAZİLERİNİN TOPLU KONUT AMAÇLI KULLANIMI-İZMİR ÖRNEĞİ

YÖRÜR, Neriman

Yüksek Lisans

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı

Şehir Planlama Programı

Tez Danışmanı: Doç.Dr. Semahat Özdemir

Kasım, 1999

Kentlerimizdeki bugünkü fiziksel yapı, sosyal sınıfların kent mekanındaki yer seçimleri mülkiyet olgusunun da etkisiyle olmuştur. Bu nedenle, kent toprağının mülk sahipliği biçimi ve bu toprakların kentsel arsaya dönüşümüne ilişkin politikalar, kurumsal yapılar ve uygulamaların sorgulanması önem taşır.

Kentsel gelişmenin yönlendirilmesinde, eksik kentsel donatıların karşılanmasında ve yeni ihtiyaç duyulacak donatıların giderilmesinde kamu arazileri stoku çok önemli bir potansiyel oluşturur. Ülkemizde kamu arazilerinin stoku ve kullanımına yönelik bütüncül politikalar geliştirilmemiş, uygun konum ve büyüklükte olup olmadığına bakılmaksızın sadece kamu arazisi niteliği nedeniyle büyük alan ihtiyacını gerektiren kentsel kullanımlar rastgele yer seçmiş ve kent makroformunu etkilemişlerdir. Ayrıca bir çok kamu arazisi üzerinde yapılaşma olduktan sonra imar affarı çıkarılmış ve planlanması daha sonra yapılmıştır. Bu süreç sonunda da kamu mülkiyeti özel mülkiyete dönüştürülmüştür.

İzmir kentinde de yapılaşmamış alanlardaki belediye ya da hazine mülkiyetinde olan kamu arazileri 1985'lere kadar yoğun olarak gecekondularla, 1985 sonrası gecekondularla birlikte büyükşehir ve ilçe belediyeleri, kooperatifler ve Emlak Bankası gözetiminde yapılan toplu konut alanları ile dolmaya başlamıştır.

İzmir Büyük Kent bütününde kamu arazilerinin toplu konut alanı olarak yerleşmeye açılmasında mülkiyet sunum ve kullanım biçiminde ne tür politikalar oluşturulmuş ve uygulamalarda nelerle karşılaşmış olduğu bu çalışmanın temel sorgulamasıdır. Bu soruların yanıtlarının aranmasındaki amaç ise kamu arazilerinin kullanımına yönelik daha tutarlı

politikaların oluşturulmasına katkı sağlamaktır.

Bu çalışmada İzmir Büyükşehir bütünü içerisinde bulunan özellikle kamu arazileri üzerinde yapılmış olan toplu konut alanlarının mülkiyet sunum ve kullanım biçimi temelinde incelenmesi hedeflenmiş, öncelikle bu toplu konutların genel özelliklerine ve yer seçimlerine ilişkin bilgiler sunulmuştur. El değiştirme ve kullanım sahipliğinin sürecine ilişkin olarak da örnek alanlar olarak seçilen Evka-1, İzkent-1, İzkonut-1 konutlarının ilk sahipleri dışında kiraya verilerek kullanıma ve el değiştirme yüzdeleri sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kamu Arazileri, Arsa ve Konut Politikası, Özelleştirme, Toplu Konut.

ŞEHİR PLANLAMA AÇISINDAN SULAK ALAN KORUNMASI

SEVİNÇ, Nuray

Yüksek Lisans

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı

Şehir Planlama Programı

Tez Danışmanı: Prof.Dr.Cemal Arkon

Yardımcı Tez Danışmanı: Doç.Dr. Semahat Özdemir

Eylül, 2000, 200 sayfa

Sulak alanlar yeryüzüne, dolayısıyla insanlara ve çeşitli türlere bir dizi değer ve yarar sağlayan doğal kaynaklardır. Fakat önemi anlaşılana kadar sulak alanlar yararsız ve sağlıksız alanlar olarak kabul edilerek, tarımsal üretim, endüstriyel ve şehirselleşme alanları oluşturmak amacıyla kurutulmuş ve yok edilmiştir. Son zamanlarda çevre koruma bilincinin artması sonucunda, ekosistem içindeki önemini anlaşılmasıyla koruma çalışmaları hız kazanmıştır.

Sulak alan kayıplarının çoğu, bu kaynak değerlerinin bilinmemesi ve faaliyetlerin etkilerinin dikkate alınmamasının sonucudur. Bu sorunlara nasıl yaklaşılacağı konusunda şehir planlama süreci içinde dikkatli analizlerin yapılması ve koruma politika ve metodolojisinin oluşturulması önem kazanmaktadır.

Tezin temel amacı, sulak alanların önemini, kayıplarının nedenlerini, koruma yaklaşımlarını ve politikalarını inceleyerek, daha etkin koruyabilmek amacıyla şehir planlama sürecinde yapılması gereken çalışmaları oluşturarak, sulak alan koruma planlamasının geliştirilmesine katkıda bulunmaktır.

Araştırma sonucunda, çalışma alanında bulunan zarar verici arazi kullanım ve gelişmelerin önlenmesi ya da azaltılmasını sağlayıcı önerilerin geliştirilmesi ile Gediz Deltasının öneminin ortaya konulmasına çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sulak Alan, Sulak Alan Koruma Planlaması, Bütüncüleşmiş Yönetim Planı, Gediz Deltası

İZMİR YERLEŞİK ALANI İÇERİSİNDEKİ POTANSİYEL AFET ALANLARI ÖRNEK ÇALIŞMA ALANI: HEYELAN BÖLGELERİ KUTLUCA, Ahmet Kıvanç

Yüksek Lisans

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı

Şehir Planlama Programı

Tez Danışmanı: Doç.Dr. Semahat Özdemir

Eylül, 2001

Tezin temel iddiası, İzmir kenti yerleşik alanı içerisinde doğal afet riskinin yüksek olduğunun ve bu tehlikenin yeterince dikkate alınmadığının ortaya konmasıdır. Herkes tarafından bilinmesine rağmen, doğal afet tehlikesi boyutlarının ciddiye alınmaması sebebiyle üzerinde durulmamakta ya da afetlerin üzerinden kısa bir süre geçtikten sonra unutulmaktadır. Bu tez kapsamında, İzmir kent risk alanları üzerinde somut ve noktasal araştırmaların ışığında da, İzmir için afet riskinin büyüklüğü gözler önüne serilmektedir.

Tezin hedeflediği bir diğer iddia, doğal afetler konusunda Türkiye'de uygulanan kanun, yönetmelik, uygulama ve kurumsal düzen üzerine bir eleştiri getirip farklı önerilerle irdeleyerek politika ve planlama anlayışı bütününde yeni önerilerin oluşturulmasına çalışılmıştır.

Doğal afet olgusu afet öncesi ve sonrası ile geniş bir perspektife sahip olması sebebiyle fiziksel anlamda mekana yönelik alınacak önlemler bu tez kapsamında araştırılmamış, fakat bu yönde ileride yapılacak çalışmalara bir referans olması düşünülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Doğal Afet, Doğal Afet Riskli Alan, Heyelan, Afet Yönetimi, Afet Politikaları ve Planlamaları

METROPOLİTEN KENTLERDE YASADIŞI YAPILAŞMANIN İNCELENMESİ: İZMİR ÖRNEĞİ

ÇINAR, Ali Kemal

Yüksek Lisans

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı

Şehir Planlama Programı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Semahat ÖZDEMİR

2002, 160 sayfa

Bu tezin temel amacı, yasadışı konut, sanayi, ticaret ve diğer tipteki binaların üretim süreçlerini araştırmak ve belediyelerin yasadışı-kontrol edilemeyen yapılaşmaya karşı eylem ve tavırlarını sorgulamaktır. Tezin amacına yönelik olarak ve yerel özelliklerle ilgili bilgi üretmek amacıyla İzmir'deki yasadışı yapılaşmayla ilgili sayısal ve fiziksel veriler araştırılmış, bu aşamada istatistiksel veriler ve Coğrafi Bilgi Sistemleri araç olarak kullanılmıştır.

Yasadışı fiziki gelişim, bir kentleşme sorunudur. Buradan hareketle problemin karakterini ve dinamiklerini anlamak ve arkasındaki sebepleri

ortaya çıkarmak için, tezin araştırdığı konuların sanayileşme, göç, kentleşme gibi sorunun sosyal, ekonomik ve politik belirleyicilerini de kapsamı gerekir. Bu nedenle, yasadışı fiziki yapılaşma sürecini anlayabilmek için olgunun arka planı da tartışılmıştır.

Bu çalışmada yasadışı fiziki gelişim konusu, 3. dünya ülkelerindeki ekonomik, sosyal, politik ve kültürel niteliksel ve niceliksel dönüşümlerin bir sonucu olarak kabul edilmiştir. Bu bağlamda, 3. dünya ülkeleri kentlerinden, Türkiye kentlerinden ve İzmir'den, birbirinden farklı ve karşılaştırmalı örnekler verilmiştir. Yasadışı yapılaşma kavramıyla ilgili politikalar, yasalar, düzenlemeler, uygulamalar ve kurumlar değerlendirilmiştir. Tezin alan çalışması kısmının oluşturulan bölümde, İzmir Büyükşehir Belediyesine bağlı 9 ilçe belediyesi özelinde, yapılan denetimler sonucu yapılarla uygulanan cezalar, Ocak 2000 ve Aralık 2000 zaman aralığında incelenmiştir. Son olarak ise, kentsel alandaki yasadışı - kontrol edilemeyen gelişmeleri önleyecek bir stratejik yaklaşım geliştirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yasadışı Fiziki Yapılaşma, Yasadışı Yerleşmeler, Yasadışı Bina Yapım Süreçleri, Konut ve Arsa Politikalarının Değerlendirilmesi, Belediyelerin Eylem ve Tavırları.

İZMİR METROSUNUN MEVCUT DURUMUNUN VERİMLİLİK

ANALİZİ

SELVİ, Ömer

Yüksek Lisans

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı

Şehir Planlama Programı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Güneş GÜR

2002, 108 sayfa

Bu tez, İzmir Metro Sisteminin mevcut durumunun verimliliğini, Karşılaştırmalı Standart Belirleme Yöntemi ile analiz etmektedir. Teorik çerçeve içerisinde toplu ulaşım türlerinin gereği ve ortaya çıkışı tartışılmış ve toplu ulaşımın önemine değinilmiştir. Toplu ulaşım türlerinin gelişimi ve günümüzde dünya çapında yaygın olarak kullanılan toplu ulaşım türleri incelenmiştir. Türlerin maliyet ve kapasite karşılaştırılması yapılmıştır.

En etkin ve kaliteli hizmetin zaman, para ve enerji kaybetmeden sunulması olarak tanımlanan verimlilik kavramı analiz edilmiştir. Farklı verimlilik yaklaşımları açıklanmıştır. Çerçeve olarak da ulaşım karar ve eylemlerine, doğru yolculuk tahmini sonucunda, yerinde mod seçimi ve güzergah tayini gibi kriterler tartışılarak toplu ulaşım için verimlilik kriterleri belirlenmiştir.

Verimlilik ölçümü için Karşılaştırmalı Standart Belirleme Yöntemi incelenmiş, bu yöntemin uygulamaları ve

toplulu ulaşım alanındaki ve metrolardaki kullanımı yorumlanmıştır.

Performans artırıcı olan bu yöntemin, performans ölçüm aşaması özel olarak İzmir metrosuna uygulanmıştır. İzmir Metro analiz edilmiş ve dünyadaki benzerleri ile karşılaştırılmıştır.

Anahtar Sözcükler: İzmir Metro, Verimlilik, Kentsel Toplu Ulaşım, Karşılaştırmalı Standart Belirleme Analizi.

KENTSEL MEKANLARDAKİ BİLDİRİM ÖGELERİNİN TASARLANMASI, İZMİR KEMERALTI ÖRNEĞİ

GEÇER, Feral

Yüksek Lisans

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı

Şehir Tasarımı Programı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Semahat ÖZDEMİR

Eylül, 1999

Bugün, şehirlerimizin en önemli sorunlarından biri herhangi yasal bir kurum ya da yönetmelik olmaması nedeniyle reklam tabela ve levhalarının yarattığı görsel kirlilik ve karmaşadır. Bu görsel kirliliği engellemek için reklam panoları dikkatle incelenmelidir. Bu araştırma; reklam levhalarının ve bunların tasarım sürecinin Türkiye ve yabancı ülkelerdeki yönetmelikleri baz alarak incelenmesini ve korunacak yapılar da göz önünde bulundurularak İzmir'in tarihi ve gelecekteki merkezi Kemeraltı'na yönelik bir yönetmelik denemesinin sunulmasını amaçlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Tasarım; Bildirişim Öğeleri, Tabelalar ve Levhalar; Kurumsal Yönetmelikler, Tabela Yasal Düzenlemeleri

DÜNYA ÜNİVERSİTELERARASI SPOR YARIŞMALARINI ÇERÇEVESİNDE KAMPÜS İÇİ SPOR ALANLARININ TASARIMI; İYTE KAMPÜS ÖRNEĞİ

AGAN, Hande

Yüksek Lisans

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı

Şehir Tasarımı Programı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Erkal Serim

Eylül, 2000, 193 sayfa

Bu tezin konusu, üniversite kampüslerinde öğrencilerin, akademik ve teknik personelin eğlence amaçlı kullanıma olduğu kadar, ulusal ve uluslararası spor müsabakalarının düzenlenmesine olanak sağlayacak spor tesislerinin programlanması ve tasarım kriterlerinin saptanması; bunun ışığında da henüz gelişmekte olan İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü'nün kampüs alanında bir spor parkı tasarlanmasıdır.

Spor tesislerinin programlanması ve tasarımına yönelik terminolojiyi anlamak için öncelikle, sporun sosyal, kültürel, ve profesyonel anlamdaki

boyutlarını kavrayabilmek gereklidir. Bu sebeple, başlangıç noktası olarak genel anlamda spor ve sporun insan hayatındaki artan önemi tanımlanmıştır ve daha sonra spor aktiviteleri doğal yapılarına ve ilgi gruplarına göre sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma, çalışmanın sonraki aşamalarında hangi tür sporların resmi olduğunun ve dünyada hemen her üniversitedeki öğrencilere ortak olarak sağlandığının saptanmasına yardımcı olacaktır. Bu ön bilgilerin ışığında ve yabancı ülkelere ve Türkiye'den seçilen örnek üniversitelerden edinilen bilgiler doğrultusunda spor tesisleri için nüfusa göre gerekli açık ve kapalı alan gereksinimleri ve kapasiteleri belirlenmiştir. Buna ek olarak, dünya üniversitelerarası spor müsabakaları için gerekli mekan standartları verilmiştir. Tüm bu standartlar ve kapasiteler, spor tesislerinin planlanmasında gerekli tasarım kriterlerinin saptanmasına ve çalışma alanında uygulanmasına olanak sağlamıştır.

Final projenin tasarım süreci öncesinde yapılan çalışmalar, üniversite kampüslerindeki spor tesislerinin sadece eğlence amaçlı kullanılmadığını, birçok müsabakalara ve değişik kapsamlardaki organizasyonlara sahne olabildiğini göstermiştir. Bu sebeple, final projede amaçlanan, İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü kampüsünde yer alacak spor tesislerinin daha önce belirtilen standartlara uygun olarak en efektif biçimde nasıl tasarlanması gerektiğinin tespiti.

Anahtar Kelimeler: Spor, Üniversite, Kampüs Alanı, Açık Spor Alanları, Kapalı Spor Alanları, Planlama Prensipleri, Tasarım Kriterleri, İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü.

AQUAPARKLARIN YERSEÇİM İHTİYAÇLARI VE TASARIM KRİTERLERİNİN İNCELENMESİ

NACAK, Hanife

Yüksek Lisans

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı

Şehir Tasarımı Programı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Semahat ÖZDEMİR

Şubat, 2000

Boş zamanın değerlendirilmesine yönelik etkinlikler ve mekansal gereksinimleri tarih içinde sürekli bir değişim göstermiştir. Özellikle endüstri devrimi ile iş ve yaşam koşullarındaki farklılaşmaların keskinleşmesi eğlence anlayışını da etkilemiştir. Bu etkileşimin sonucunda yeni aktiviteler ve arazi kullanım türleri ortaya çıkmıştır. Günümüzde ise eğlence alanları arasında eğlence (amusement) parkları, tematik (theme) parklar ve aquaparklar hızla yaygınlaşmaktadır. Bu tür aktivitelerin ilk teori ve uygulamaları 1900'ü yılların başında ABD'de gerçekleştirildiği görülmektedir.

Tez, boş zamanın değerlendirilmesinin

değişiminin sonucu ortaya çıkan aquaparkları ele almaktadır. Bu çalışmada ülkemizde çoğalmakta olan aquaparkların gelişim süreci, organizasyonları, örnekleri ve tasarım kriterleri incelenmektedir. Yapılan araştırmalar, özellikle ABD'de, aquapark kullanımının fizibilite çalışmalarından; açılış tarihine kadar tüm aşamalarla ilgilenen kuruluşlarının bulunduğunu ve güvenlik koşullarının sürekli denetlendiğini göstermiştir. Ülkemizde de aquaparkların sayıları hızla artmaktadır. Buna karşın yapım süreçleri incelendiğinde ise; toplumun talepleri, yapılacak olan alanın fiziki koşulları, aquaparkların standartları ve güvenlik koşullarına uygunluğu ve denetleme mekanizmalarının oluşturulmadığı görülmektedir. Bu çerçevede tezin amacı, bugüne dek hiç incelenmemiş olan aquaparkların yerleşim ihtiyaçları, tasarım kriterleri ve alan gereksinimlerini saptamak olarak belirlenmiştir. Tez araştırmasında izlenen yöntem; literatür ve internet araştırması, aquaparkların bulunduğu yerlerdeki belediye yetkilileri ve aquapark girişimcileri ile görüşmeleri ve Türkiye'de gerçekleştirilmiş olan aquaparkların fiziki planlarının ve yerleşimlerinin analizini kapsamaktadır.

Araştırma sonucunda, ülkemiz için yeni bir kullanım olan aquaparklar ile ilgili yer seçim kriterleri, mekan gereksinimleri ve tasarım ilkeleri geliştirilmiş ve İzmir - Bornova aquapark tasarımı denenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Boş Zaman Değerlendirmesi, Aquapark, Aquapark Tasarım Kriterleri

KENTSEL MEKANIN BELİRLEYİCİSİ OLARAK YÜKSEK YAPILARIN GELİŞİMİ - İZMİR ÖRNEK ALAN ÇALIŞMASI

ÇELİK, Zühre
Yüksek Lisans
İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü
Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı
Şehirsel Tasarım Programı
Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Erkal Serim
Eylül, 1999

Son yıllarda, ülkemizde yüksek binaların inşasında önemli oranda artış görülmektedir. Ne yazık ki bu binalar, kente ait sosyal, tarihi, çevresel, görsel faktörler dikkate alınmadan planlanmakta ve tasarlanmakta, bu nedenle kentsel mekana entegre olamamakta ve çevrelerini olumsuz yönde etkilemektedirler. Genellikle ülkemizde yüksek binaların yerleşimi ve inşasıyla ilgili kararlar araştırma ve analizlere dayanılmadan verilmekte, sonuç sadece yoğunluk ve yükseklik artırma yönünde olmakta, bu da yüksek bina olgusunun ülkemizde çok tartışılan bir konu olmasına sebep olmaktadır. Bu nedenlerle, bu tez,

Türkiye'deki yüksek binalarla ilgili yaşanan problemlerin çözümüyle ilgili araştırmalara ışık tutacağı düşünülerek hazırlanmıştır.

Bu tez kapsamında amaçlar kentsel mekan oluşumunda yüksek binaların rolünü, kentsel çevreye olan fiziksel, fonksiyonel ve sosyal etkilerini incelemek, yüksek binaların avantaj ve dezavantajlarını belirlemek ve şehir planlama ve şehirselleme kriterleri geliştirmektir. Ayrıca tez kapsamında İzmir'deki yüksek binalar yerleşimleri ve çevresel etkileri açısından analiz edilmiş, önerilerde bulunulmuştur.

Yüksek binalar, yasaklanmak yerine faydalarını artırıcı kriterler geliştirilmeli; sebep oldukları kentsel problemlerin çözümü için şehir planlama ve şehirselleme tasarım süreci içinde ele alınmalıdır. **Anahtar Kelimeler:** Yüksek Binalar, Gökdelen, Çevresel Etki, Yükseklik Kontrolü, Kentsel İmaj.

MEZARLIKLAR, "PLANLAMA VE TASARIM KRİTERLERİ"

CÖMERTLER, Seval
Yüksek Lisans
İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü
Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı
Şehir Tasarımı Programı
Tez Danışmanı: Prof. Dr. Akın SÜEL
Eylül, 2001

Mezarlıklar, kentsel doku içerisinde yer alan özel arazi kullanım biçimleridirler, ve kavramı hijyenik ve fonksiyonel özelliklerinin yanı sıra sembolik, sosyal, kültürel, ekolojik ve rekreasyonel boyutlarıyla da değerlendiren özel bir planlama ve tasarım yaklaşımı gerektirirler. Ne var ki, ülkemizde 20. yüzyılda yaşanan hızlı kentleşme, buna paralel toplumsal, ekonomik, ve demografik yapıdaki değişimler ve diğer faktörlerin de etkisiyle özellikle büyük şehirlerde önemli bir kentsel sorun alanına dönüşmüş olan mezarlıklar henüz hala bir planlama ve tasarım problemi olarak değerlendirilmemektedir. Dolayısıyla, Türkiye'de mezarlıklar genellikle kurumsal, yasal, eğitimsel, ekonomik, sosyal ve kültürel temelli olmak üzere planlama, tasarım, bakım, işletim, koruma ve teknik konularda sorunlarla karşı karşıyadır. Ayrıca, sorunların çözümüne ışık tutabilecek nitelikte, konuyu geniş bir perspektiften ele alan kapsamlı araştırmaların olmaması da çok önemli bir açıktır.

Ülkemizdeki mezarlık sorununu konu alan tezin iki temel amacı vardır: İlk amacı mezarlık çalışmaları için (pratik ve entelektüel düzeyde) kapsamlı bir rehber çalışma ortaya koymak, ve ikinci amacı ise çağdaş kent mezarlıkları için uygulamalı bir çalışma ile desteklenmiş planlama ve tasarım kriterlerini geliştirmektir. Tez içerdiği amaçları dört

aşamalı bir süreçte gerçekleştirmeyi hedeflemiştir: Konunun kavramsal, tarihsel, felsefi, kültürel ve yasal zeminin kurulması; mezarlık planlama ve tasarım prensiplerinin geliştirilmesi; bu prensiplerin Doğançay Mezarlığı özelinde sınanması; genel bir tartışma ve bulguların, ayrıca çözüm önerilerinin değerlendirilmesi.

Çalışmada kullanılan metod üç adımdan oluşmaktadır. Sözkonusu yöntemin öngördüğü ilk adım, teorik, çalışmanın ilerleyen bölümlerinde kapsamlı tartışmalara olanak sağlayacak düzeyde kavramsal bir veritabanının oluşturulması içindir. Yöntemin analitik olan ikinci adımı ise İzmir mezarlıklarının değerlendirilmesinde kullanılan kriterleri ortaya koymaktadır. Son olarak üçüncü adım İzmir şehri için problem çözümü bir sistem geliştiren pragmatik bir yaklaşım içermektedir.

Anahtar Kelimeler: Mezarlık, Mezar, Ölüm, Doğançay-İzmir, Planlama ve Tasarım

ENGELLİLERE YÖNELİK KENTSEL TASARIM

GÖKÇEN, Tankut
Yüksek Lisans
İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü
Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı
Şehir Tasarımı Programı
Tez Danışmanı: Doç. Dr. Semahat ÖZDEMİR
Eylül, 1999

Bu araştırmanın ana konusu, engelli insanların ihtiyaçları doğrultusunda dış mekanların tasarım standartlarının ve ölçülerinin belirlenip, seçilen kent mekanlarının bu standartlara göre tekrar tasarımı içermektedir. Bu amaçla sadece kentsel dış mekanlar ele alınmıştır. Başlangıç olarak evrensel tasarım prensipleri, detaylı olarak açıklanmış, daha sonra engelli insanların sosyal ve ekonomik hayata katılımlarının önemi ve engelli insan sayısının artış sebepleri vurgulanmıştır. Sırasıyla genel terminoloji, tanımlar, dış mekan ve engelli insanlar için minimum mekan ölçüleri verilmiştir. Daha sonra dış mekan bileşenleri belirlenip bunlara ait tasarım ve bakım standartları verilmiştir. Araştırmanın sonunda araştırma konusu olarak seçilen tüm İzmir'de yaşanan mevcut çevre belirlenen tasarım ve bakım standartları, engelli insanların ihtiyaçları doğrultusunda ele alınıp hataları ve eksiklikleri belirlenmiştir. Uygulama projesi olarak İzmir'de eksiklikleri ve hataları belirlenen ve standartlara uymayan mekanlar seçilmiş ve tasarım standartlarına uygun olarak tekrar ele alınıp tasarlanmıştır. **Anahtar Kelimeler:** Kentsel Tasarım, Engelli İnsanlar, Dış Mekan Tasarımı, Dış Mekan Tasarım Standartları, Mimari Bariyerlerden Arındırılmış Kentsel Mekan